

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Tertia: e[st] impetra[n]di nob[is] gr[ati]am.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

scalam cui? bassis in terra: caput s'o stabi
 litur i celo. Hec ille. In q'cu' s' loco hec
 scala fuerit deuote inuocata terribil' est lo
 cus ille demonib'. Tertio ex'plo. Legit
 q' mulier q'da multas molestias sustine
 bat a demone in forma huana sibi visibili
 ter apparere. Hec ex' p'silio cuiusda' sc'i vi
 ri cu' diabol' ad ea accederet eleuauit ma
 nib' cepit exclamare. d. Seta maria ad
 iuuu me statimq' diabol' q'ni lapide p'cus
 sus territus scitit z euauit nec postmo
 du ad ea accessit. It' legit. q' q'da mona
 chi q'dam mane iuxta flumē stabat: fabu
 lis z ociosis vacates. Et ecce audiunt re
 miges p' flumē impetuose nauigates: q' b'
 dixerunt. Qui estis vos? At illi. Demones
 sum' q' aiā h'ebonij p'positi dom' reg'
 fraco' q' a monasterio sc'i galli apostata
 uerati i infernū deserim' q' audientes mo
 nach' uehementissime timuerūt z fortit' ex
 clamauerūt di. Seta maria ora p' nobis.
 Quib' dixerūt demones: h' p' vob' ma
 tiā inuocastis: vos ei submergere z disce
 pere volebamus q' vos dissolute z extra
 doctā p'fabulātes inuenim': tūc monachi p'
 maria liberati z p'tecti redeiit ad cenobiū
 marie grās agētes. It' legit in li. de mi
 racu. b. vir. Quedā m'fona brē marie de
 uota ples suas informādo ille docuit z vt
 ea in necessitatib' inuocarēt d. Aue maria
 Habebat autē fillā q'ndā dissolutā z vaga
 būdā atq' saltatrice quā pluries correxit
 s' nihil p'cebat q' p' eaz p' ceter' pueris
 suis dilexit q' puleraz mudana eēt: z emē
 ei p' pulcras atq' p'pofas vestes. Hec i
 vna die dñica fatigata chorizādo: iuit ad
 q'dā pomeriū z sedit sub arboze volens
 resocillari. Cui statū diabolus affuit di.
 Surge ueni mecu. At illa. Quis nā es tu?
 Et ille. Sū diabol' cui' volūtatē conar'
 adimplere: arma z rete n'f'm ad capiēdas
 animas mō recipies stipendia tua q' per
 vanū ornātū tuū z gest' tuos ad prauas
 cōcupiscētiās multos induxisti. Attebat
 q' diabolus statim ea rape. At illa subit'
 to meoz instructōis m'fne clamauit d. Vir
 go maria adiuua me. Et statim clara vo
 ce dixit. Aue maria grā plena. zc. Et dia
 bolus ait. Maldicta sit q' te hoc docuit.
 Si nō ita dixisses: iudicio dei ad infernū

incendū te traxissem vbi cū tuis filijs pe
 nam p'dignā iuenisses. Postmodū g'nūq'
 ampli' chorizauit: p'pofas vestes depol
 suit: vitāq' hūilit' emēdauit z brē p'gini vlt'
 q' ad mortē deuote fuitit. Sūc alia mul
 ta h'mōi exēpla similia q' possēt addi p'
 bene placito.

Tertia est ptās impetrā
 di nob' grās p'pofas m'f grē. Hec at pore
 stas ē t'pler. P'ria ē ptās ipetrādi grās
 repatiuā corp'al idigētie. Et hec declarā
 ri potest: auctoritate: figura: z exēplo.
 P'rio auctoritate Anl. Audiuim' p'limos
 i suis piclis feordari nois p'ginis marie z
 illico dis picli malū euasisse. S'cdo sig.
 Gen. 3. sic mēto d' ligno vite d' q' di. Aug.
 li. de q. ve. z no. re. q' gust' arbor' vite cor
 ruptōz corp'is lib'ed' Deniq' et p' p'ctm
 potuit hō insolubil' manere si p'missus eēt il
 li edere de arboze vite. Hec ille. Jo Gen.
 ij. d'f. Ne forte m'it. ma. su. et lu. d. li. vi. et
 co. et vi. i. efnū. Btā p'go p' p' dicit arbor
 vite ex q' ortus ē fruct' vite. Et licz h' ma
 gis h'eat itelligi d' vita spūal: tū ē itelligi
 p' d' vita corp'al: q' vitz p'go brā h'z p'atē
 ipetrādi grām repatiuā et vite corp'al et
 eaz q' ad vitā corp'alē spectāt. Prouer. ij.
 Lignū vi. his q' ap. eā. Tertio ex'plo.
 Narrat prudēt' ex gestis dām. Joānes
 da. p'go pmanēs p'gini marie deuot' gre
 cis lris z artib' liberalib' istruct' i scribē
 bēdo g'ris' z i dicāmie. Capt' a sarace
 nis filii dñi i cui' p're cesserat: i scripturaz
 i alijs ad sciaz p'rinētib' sic istruxit vt i di
 ctamine: lra: et voce: n' nisi ioānes putaret
 Amar' itaq' ioā nes a theodosio ipatore
 cū ap' d' eū eēt: discipul' iuidā agitā: lras
 igit' dicitauit z scripsit traditionē ipatoris
 et imp' p'rinēte quaz furtiue p'stantino
 polim misit: palatioq' ipatoris: p'leera iud'
 ra ē. Et illa lecta: mod' dictandi et forma
 lre dinoscit eē ioannis. Ab ipatore ioān
 nes accersit p'rumelij et iniurij et Jul'
 cūz puiciat et pditor iperij appellat. Qu'
 sa ē et lra. Rūdit. Uere dñe modū dictan
 di et formaz scribēdi meaz eē ego cōg'sco:
 s'z rest' ē mibi de' q' hec n' feci. Lucris g'
 p'stuperib' in eū et reū eē mort' clamātib'
 Judices (q' amē' ipator' fuerat) n' debe
 re eūz mort': s'z manū q' tātū nefas p'p'rat

uerat abscidi sententiauerunt. Quo facto: i
 detestatione tanti sceleris suspensa est manus
 in monasterio ipsius iohannis. Qui mox ad
 imaginem specialis domine sue marie adueniens
 diuino vulnere et extrinseco brachio ea pre-
 cabat. di. Heccine omnia mea nostrorum sunt pre-
 mia meritoz: digne me pro meritoz peccatoz
 meoꝝ flagellari voluisti: sed ut quod instru-
 menti officij tui permisi penitus abscindi:
 Hec quippe manus hymnoz laudis tue cari-
 ca sepe scribebatur: corpus et sanguinem filij
 tui offerrebat. Eius talia poterat ipsi in le-
 ctulo suo nec plene vigilanti nec plene dor-
 mienti brachio cum magno lumine hilaris
 facie apparere. Quod agis puer fidelissi-
 me: Deus inquit ille domina ut quod interrogas
 ubi eras cum hec paterer: ecce ad meum imo
 tuum dedit: i ecclesia pedem abscisa cleroꝝ tui
 manus. Et illa: confortare inquit filij in domino:
 His dictis: eo videte ecclesiam adijt: dela-
 tasque ide manus suo brachio restituit. Tunc
 ille gratias agens: sacro mane precaris fra-
 tribus manu ostendit: moxque missam de bea-
 tissime alia voce celebravit. Imperator autem
 audito miraculo pedestris ad eum venit: Et
 manus deosculas ab eo inquit: si que alicui
 benefici haberet: quod ille quidem ei retulit: et
 puer diligenter inquisita innotuit. Hec Pruden-
 tium. Item narrat Lesartus. Cum duo hone-
 sti clerici per terram albiensium hereticorum trans-
 itum facerent: ecclesiam vidissent in via de-
 solatam: atque unus alteri: Sabbatum est: In-
 tremus hanc ecclesiam ut dicam: missam in
 honore beate virginis: Portabatur enim secum li-
 brum et calicem indumenta sacramentalia. Sed
 antequam esset missa completa: hereticis perire
 sunt: qui armata manu intrantes et sacerdotes
 de ecclesia trabentes lingua ei radicem ab-
 sciderunt: Quae facta cum multo labore muti-
 latis pedibus monachis eorum commendavit.
 In nocte pro epiphania cum solenes decanta-
 rentur vigilie: pro deuotione eius in orationum
 ante altare quoddam portauerunt. Qui cum ma-
 tre matris deuotione inuocasset: illa ei apparet
 et carne lingue formam habentem in manu
 tenens dicit oranti: Quia propter fide filij mei
 et honorem meum lingua puat es: ego nota
 tua tibi restituor: apertis tui. quod cum fecisset:
 digitis oranti immixtis: radicem pro carne
 eandem coniungit: sicque disparuit. Qui cum Sa-

charia mox in laude erumpens dicit: Ave
 maria: usque in finem: qua saluatione cum cre-
 brius repereret stupentes accurrerunt mi-
 nistri: accurrerunt de choro monachorum: de
 tagrandi miraculo deum eiusque genitricem glo-
 rificantes. Non igitur in memor: nec ingratus
 tanti benefici clericus? in eodem cenobio factus
 est monachus. Hec Lesartus. Item legitur
 Leo papa in die resurrectionis domini cum mul-
 lier eius manu deosculata est: et in eius
 uehemens carnis tentatio insurrexit: ut
 autem dei eandem manu se scandalizante peni-
 tus amputauit et a se reiecit. Ineca mura-
 mur dicebat in populo: cur summus pontifex
 morte solito diuina non celebraret. Tunc Leo
 ad beatam virginem se conuertit: et eius pu-
 ritate totaliter se commisit. Illa pro primo libe-
 rati fuit et sua manu scripsit manus manus
 restituit et reformauit iudices ut procederet
 sacrificium suo filio imolarer. Leo igitur
 populo quod sibi commiserat publicauit: et manus
 restituit a iudicibus ostendit. Pars itaque
 go beatissima prece habet impetrandi gratiam
 reparatam corporalis indiget. Sed
 prece impetrandi gratiam reformantem
 scientie: quod declarari potest auctoritate
 gura: exemplo. Primo auctoritate
 sibi dictum est ab angelo Lucae. Inueni
 gratiam apud dominum. gratia inquit non pro te
 sed pro toto mundo. Anselmus. Maria tu peccatorum
 toti mundo despectum: materno affectu
 plecteris: nec deseris eum quoscumque de
 carnis ipsi sue gratie reformabit. Sed
 gura Augustini. xx. dicitur: quod cum moyses virga per-
 tetra firmam apertum. Lucae. x. erat christus.
 cur cantat ecclesia: Virgo dei genitrix
 ga est. Moyses autem quens aquam signifi-
 cat quemlibet desiderantem aquam signifi-
 lem gratie: qui debet ad virga hanc
 tre ut suis meritis et precibus pulset
 cutiat petra chylus a quo procedunt
 largissime gratiaz. Vel aliter: Ex
 ratione deuota huius virge peruenit
 cor durum et saxum: considerando. Scimus
 ritate et dignitate inextimabilem
 ducti possit ad profusionem et dolorem
 catis: modo iam superius dicto in
 pitulo articulo primo: et sic poterit
 aque punctiois largissime. Ad

p̄ner figura hester q̄ p̄ ceteris gr̄am iue
nit corā rege & misericordiam ip̄clauit p̄lo if
rael tā mortū adiuuicāto. H̄ide in li. hester
a. ij. ca. vsq̄ ad. vij. **Tertio** exēplo. Ap̄
staliū anno dñi q̄ngētesimo decimosēptio
fuit vir q̄dā noīe theophilus cuiusdā dñi vii
cedēs (vt ait fulbertus cernoīens ep̄s) q̄ tā
prudens sub ep̄o res eccl̄asticas dispensā
bat: q̄ mortuo ep̄o eū dignū ep̄atu oīs po
pul⁹ acclamabat. At ille vicedñatu p̄ter
alū in ep̄m maluit ordinari. Tandem ab
ip̄o officio iuite ab ep̄o deposit⁹ in tanrā i/
patentiā est delapsus vt ad suā recuperandā
dignitatē cuiusdā iudei malefici p̄siliū ex
peteret. Ille igit̄ diabolu aduocauit: & ad
uocat⁹ p̄ter venit Theophilus. Ḡussu del
monis ch̄m & m̄res et abnegauit ch̄iane
p̄fessionē abrenūciāuit: & ip̄ius abrenūcia
tiōis & abnegatiōis chirographū suo san
guine p̄rio sepsit: & scriptū anulo sigillauit
& sigillatū demoni tradidit: & sic ei⁹ h̄uitio
se addixit. In crastinū igit̄ p̄curatiōe del
monis theophil⁹ in gr̄am ep̄i recipit & i sui
officij dignitatē restituit. Tandē ad se re
uersus d̄ eop̄d fecerat valde ingemuit. et
ad p̄gine gl̄osā tota mens deuotiōe cōfu
git. Lūg. ij. diez atq̄ noctiū sp̄acio ieu
nijs & orōibz instantissime atq̄ humillī
me p̄seuerāss; rotūq̄ corp⁹ macie attenua
tū esset: br̄issima p̄go in visioe illi apparēs
d̄ impietate ip̄m redarguit: & diabolo ab
renūciare p̄cepit et ip̄m in filij sui gr̄am re
parauit. Et ad iudiciū indulte venie iterū
sibi apparens chirographū q̄d diabolo de
derat sibi reddidit & sup̄ pectus ei⁹ posuit
Quo recepto: theophilus vehemēt exul
tans coram ep̄o omniq̄ p̄lo quod sibi ac
ciderat retulit. Et cunctis admirantibz et
p̄ginem gl̄osam laudantibz: ip̄se post tri
dñū splēdid⁹ facie mirabilis effect⁹ in pa
te h̄uit. **Tertia** ē p̄as impetrādī gr̄am
adeptiū ēne gl̄e. Et p̄t h̄c p̄as decla
ran: autoritate: figura: & exēplo. **P̄rio**
autoritate. Nā eccl̄a vocat eā portā celi dī.
Aue maris stella. &c. felix celi porta. Grez
Tu regis altī ianua et porta luc⁹ fulgida.
Secūdo figura. Hester. v. dī q̄ aluerus
p̄ndit virgā regiaz hester in signū clemē
tie: & sic hester ingressa est in palatiū reg⁹.
Aluerus itē p̄tat beatitudo. iō dar intelli
gere deū qui est ipsa beatitudo obiectiua.

Hester interpretat preparata in tpe. ideo h
nobis significat fidelem aiā: que in tpe
p̄sētis vite se preparat ad beatitudinem
p̄sequendā. Rex itaq̄ sup̄ne ciuitatis hie
rusalem: videlz ip̄se deus p̄ndit aiē fidelē
p̄parare in tpe virgam regiam. i. virgīnem
matrem reginam misericōdie in signūz diuine
clementie: per quā virgīnem intro ducit fi
delis aiā in palatiū sumi regis. Ps. Virgī
ga directiōis virga regni tui. Itē ad hoc
valet figura. **Prop̄osita** de scala iacob: cuius
sumitas &c. Beata enīz virgo est scala per
quam aiē fideles ascendūt in celū. **Tertio**
exēplo. Legit̄ de beato bernardo q̄
ipse tribus vicibus vidit beatāz virgīnem
descendere in purgatoriū cū luce magna:
Et cū venisset ad ostiū purgatoriū: oīs
aiē fidelū que ibi erāt clamabant. O res
gina celi et mater dei libera nos. Et cum
egredere tur: semp̄ educebat inde magnāz
aiarum multitudinem. Parec itaq̄ p̄po
tens est hec virgo beatissima. Nec mirūz
si tanta data est ei potestas: quia mater est
oipotētis. Bern. Data est tibi oīs pote
stas virgo beata in celo et in terra vt om̄
niā quecuq̄z volueris valeas impetrare.
Hec ille. Pensemus igit̄ q̄vile nobis sit:
imo q̄necessariū ex tota animi deuotione
ad hanc dñam potentissimā transire et res
fugere. Peccatores enim sumus & multīs
culparū malicijs obnoxij: hanc ergo virgī
nem adēamus: quia potestatem habet de
struendī culpe maliciam. O q̄miseri sum⁹
si non destruat̄ur et aboleatur culpe mali
cia i nobis. Prouerb. xiiij. Miseros popu
los facit peccatū. Magna igit̄ur nobis in
cumbit necessitas vt ad hanc virgīnem trā
eamus. Itēz hostes inuisibiles nobis in
festos habemus: qui multiplicibus caute
lis nobis insidiāt. Eph. vij. Nobis ē col
luctatio aduersus p̄ncipes & p̄tates: aduer
sus mūdi rectores tenebrāz hāz: & sp̄nā
lia neq̄tie. Fortes q̄ppe sunt h̄mōi hostes
Job. xij. Non ē sup̄ terrā p̄tās q̄ compare
tur ei. f. diabolo. Debiles nos sum⁹. Ne
cessarie igit̄ habem⁹ ad hanc potentissimā
dñāz trālire & cōfugere qz ip̄a h̄z p̄tate re
fellendī demonū astutiā. In sup̄ gr̄a mul
tipliciter idēgem⁹. Hanc q̄ m̄rez gr̄e adē
amus deuotissime qz p̄tatem habes impe
trandī nob̄ multiplicē gr̄am. Hanc igit̄ to

22

Ber. De Natiuitate

tis affectibus veneremur totaque deuotione laudem? oēs parit qz omibz parata ē subitū diū impendere z grām impetrare. **I**ō bñ dicit Bern. Ille sol? sileat laudes tuas? go brā qz te in suis necessitatibz fidelit inuocari sibi senserit defuisse. Et Chrys. Dulcis maria nō est fas te posse illū desere qz spem suā fiducialit in te posuerit. Hec ille. Suā etenim dulcedinē z beniuolentiaz iexamabile nobz oñdit. cū nos hortat: nos vocat: nos dulcit iurat di. Trāste ad me oēs zc. z sequit: z a generationibz meis implemini. i. regenerationibz spūalibz p grāz factz z fiendis meis meritis z intercessiōibz glōsosis apd deū. Qui edūt me adhuc elurterē. i. qz gustant meā dulcedinē qz ē cibus z potus. i. tota spūalis aie refectio ad huc desiderabunt p p̄mpli? gustare z p̄fectius. Hec ē p̄ditio spūalium qz q̄nto amplius gustant tanto magis desiderant. seq̄t. Qui audit me. i. iurationem meā dulcissimā. non p̄fundet finalit p̄fusiōe damnationis eterne: z qz opant in me nō peccabūt. i. qz regulabūt opa sua exēplari uite mee qz sē p̄ fuit purissima z rectissima. Et qz elucidat me/magnificādo corde puro z deuoto gratias a deo mihi datas. uitā eternā habebūt. Nā in euāgelio dicit saluator. Si q̄s mihi mistrauerit honorifica. eū p̄ me? zc. Et iter. Vbi ego sū ibi z minister me? erit. **I**ō. xij. Qui aut ministrat p̄ ḡm glōse ministrat z ei? filio. qz em̄ m̄ez honorificat p̄pter filiū: magis honorificat filiū. **I**uxta illud maximā logicā. Propter qd est vnū qd qz tale z illud magis. **I**ō qz honorificat m̄ez dñi z ei ministrat honorificabit a deo p̄ter cū ip̄o filio erit in gl̄ia celesti. Hanc igit m̄ez elucidem? eā laudādo grāf eius magnificādo. vr̄ ei? meritis z p̄cibz p̄sumat? to hui? instabilis eui fluxu ad uitā eternā eū ea z scrijs angelis p̄ringam? Amen.

Aliud thema p̄ s̄mone p̄cedenti. **E**o em̄ m̄ pulcre dilectionis z timoris z magnitudinis Eccl. xliij. **I**n plona glōsissime dei m̄ris introducitur hec verba. **I**n quibz ipsa benignissime atqz dulcissime nos hortat ad eius dilectionē reuerentiā z deuotionē: ostendens tres suas singulares excellentias. **P**rima est excellentia inuolabilis puritatis: p̄pter quā a nobis ē magis diligibilis. **I**ō dicit.

Ego m̄ pulcre dilectiōis: mater in quā p̄ excellentiā qz p̄re ceteris omibz post deū um diligibilis. z dicitur hec dilectio pulchra ratione sue puritatis. **S**ecunda est excellentia inextimabilis dignitatis: p̄pter quā a nobis est reuerentissime honorabilis. **I**ō dicit. Ego mater timoris. scz reuerentialis. Nam ad eā p̄pter suam admirabilem dignitatē p̄cipue habere debem? reuerentia. **T**ertia est excellentia inuincibilis potestatis. p̄pter quā a nobis est cū oi deuotionē laudabilis qz scz illa sua mirabilis potestas nobis est maxime necessaria z utilis. **I**ō dicit. Ego mater magnitudinis. magne virtutis z p̄tatis. Et sicut iam dicitū est noie m̄ritatis intelligit spūalis qdā excellentia respectu dilectiōis z aliorū quorū se dicit matrē. **P**oteris ulterius profectū qui iuxta ea que i p̄cedenti s̄mone dicta sūt.

Alius sermo de natiuitate

Orietur stella

Orietur iacob. Numeri. xliij. **A**duētus alicuius persone notabilis z precipue auctoritatis puta regis aut regine in ciuitate aliquā solet p̄nunciari z p̄conizari. **I**deo aduētus siue natiuitas glōse matris dei regine totius mundi multis fuit p̄phetarū atqz patriarchaz variisqz effiguris p̄nunciata z p̄conizata. **I**nter quas p̄conizationes vna est in qua p̄nunciata est natiuitas huius virginis sub noie stelle in verbis p̄dictis. **B**er. **I**psa est nobilis stella orta ex iacob cui? radius illuminat vniuersū mundū. **D**icit aut stella p̄ similitudinē z trāsumptionē vr̄. i. p̄ similitudinē stelle intelligam? excellentiā virginis z p̄mūētias. **C**omparat itaqz virgo clarissima stelle celi z vocatur stella p̄ tres precipuas rationes.

Primo ratiōe naturalis cōditionis. **S**ecūdo rōne stellaris signatiōis. **T**ertio rōne spūalis opatiōis. **P**rima igit similitudo marie ad stellam sumitur ex ratiōe naturalis cōditionis stelle. **E**t hec naturalis cōditio est triplex. videlicet. **C**ōditio puritatis. **C**ōditio incorruptibilitatis. **C**ōditio luminositatis.